

Türkiye IV. Organik Tarım Sempozyumu 28 Haziran-1 Temmuz 2010 Erzurum Sunulu Bildiri

Türkiye ve Avrupa Birliğinde Organik Yumurta Üretimi
Organic Egg Production in Turkey and The European Union
Sabiha Ünal, Ertan Üşümüş, Muhittin Tekeş
ETO Ankara Şubesi

ÖZET

Ülkemizde organik üretim 1984-1985 yıllarında başlamıştır. Hayvansal üretim diğer ülkelerde olduğu gibi belli bir zaman sonra gerçekleşmiştir. AB de tavuk ve yumurta üretiminde sırasıyla Fransa, İngiltere, Almanya ve Danimarka gelmektedir. Türkiye’de ise 2008 yılı itibariyle 7 ilde organik yumurta üretimi kayıtlarda bildirilmiş olup toplam 4.424.000 adettir.

Anahtar Kelime: organik üretim, organik yumurta, organik yumurta üretimi

SUMMARY

In our country organic production has started in the years 1984 to 1985 . After a certain time Like in other countries, animal production implementations were commenced. In the European Union laying hen and egg production is respectively; France, United Kingdom, Germany , Denmark. As of 2008 7 provinces of Turkey, organic egg production were reported and Number of total production is 4.424.000.

Key words: Organic Production, Organic Egg, Organic Egg Production

GİRİŞ

a) Konvansiyonel Yumurta: Ülkemiz tavukçuluğu hayvancılığımız içerisinde en hızlı gelişen bir sektördür. Modern teknolojiyi uygulamada ileri ülkeler seviyesinde entegre tesislere sahiptir. 1950’den itibaren gelişmeye başlayan, 1970’li yıllardan sonra ticari mahiyette işletmelere dönüşen tavukçuluk sektörü, 1980’den sonra damızlıkçı işletmelerin kurulmaya başlaması ile bugün ülke ihtiyacının dışında oldukça büyük bir ihracat kapasitesine ulaşmış durumdadır. Yumurta üretimi Marmara, Ege, İç Anadolu, Batı Karadeniz ve Akdeniz Bölgelerinde yoğunluk arz etmektedir. Özellikle, Çorum, Kayseri, Afyon ile Bolu illerimizde üreticiler kooperatif ve şirketleşme yoluyla güçlü birlikler oluşturmuşlardır.

2002-2008 YILLARI SOFRALIK YUMURTA ÜRETİMİ

Çizelge-1

Yıllar	Yumurta Üretimi (Milyon Adet)	Nüfus (1000)	Fert Başı Tüketim (Adet)
2002	11.555	69.000	167
2003	12.667	69.400	180
2004	11.056	69.800	155
2005	12.052	70.100	169
2006	11.734	70.300	162
2007	12.725	70.586	168
2008	13.191	71.517	165

Not: Kişi başına yumurta tüketimi ihracat miktarı düşüldükten sonra hesaplanmıştır

Kaynak: TÜGEM <http://www.tarim.gov.tr/> üretim/hayvansal üretim/tavukçuluk

İhracat

Yumurta ihracatı 1980 yılından itibaren başlamıştır. İhracatta Orta Doğu ülkeleri başı çekmektedir. Tavukçuluk sektöründe faaliyet gösteren entegre işletmeler, teknoloji yönünden ileri ülkeler seviyesinde çok modern işletmelere sahiptirler. AB ülkeleri, AB normlarına uygunluk konusunda ithalatta belirli standartlar aramaktadırlar. Bu güne kadar 7 kanatlı entegre firması Avrupa Birliği'ne ihracat için ön izin belgesi almıştır.

2002-2008 YILLARI KANATLI YUMURTASI İHRACAT KALEMLERİ (ADET)**Çizelge-2**

Yıllar	Sofralık	Damızlık/ Kuluçkalık	Toplam
2002	13.405.174	18.495.519	31.900.693
2003	75.634.913	48.430.617	124.065.530
2004	123.289.304	54.216.888	177.506.192
2005	105.274.000	67.211.863	172.485.863
2006	256.625.000	42.176.597	298.801.597
2007	760.023.000	40.000.000	800.023.000
2008	1.229.170.000	135.400.000	1.364.570.000

Kaynak: DTM, BESD-BİR, YUM-BİR

b)Organik yumurta

Organik yumurta üretmek için öncelikli olarak 10 Haziran 2005 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren "Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğe" uyulması gerekmektedir. Yönetmeliğe uygun şartlarda hazırlanan kümeslere konan civcivler organik yemle beslenmelidir. Ayrıca yetkilendirilmiş kuruluş kontrolünde yumurtalar sertifikalandırılmalıdır.

c)Organik yetiştirme kuralları: 10 Haziran 2005 tarihinde yayınlanan yönetmeliğe göre;

-Organik üretimde kafes sistemi yasaktır.
-Zeminin asgari 1/3 parçalı veya ızgaralı yapıda değil, düz bir yapıda olmalı ve sap-saman, talaş, kum veya kısa çim gibi maddelerle kaplı olmalıdır

-Kümeslerde zeminin yarıdan fazlası dışkı toplanmasına elverişli olmalıdır.

-Kanatlı gurubunun ve kanatlıının büyüklüğü ile orantılı büyüklükte tünnek bulunmalıdır.

-Kanatlıının büyüklüğüne göre giriş, çıkış delikleri olmalı ve bu delikler kanatlı barınağının her 100 metrekaresi si için asgari toplam 4m. uzunlukta olmalıdır.

-Her kanatlı barınağında yumurta tavuğu 3000 den fazla, barındırılmamalıdır.

-Doğal ışık ile suni ışıklandırmanın toplamı günde 16 saati geçmemelidir. Suni ışık olmadan asgari 8 saat dinlenme süresi uygulanır.

-Kanatlı iklim koşullarının elverdiği koşullarda açık hava barınaklarına ulaşabilmeli ve mümkün olduğunca bu durum yaşamlarının asgari 1/3 ünde uygulanmalıdır.

(Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik)

Kayıtlı organik yumurta üreticileri 7 il (2008 Yılı)

Çizelge-3 <http://www.tarim.gov.tr/> üretim/ organik tarım/ organik tarım istatistikleri

İLİ	TAVUK (ADET)	YUMURTA ÜRETİMİ (ADET)
Aydın	500	24.000
Balıkesir	1600	300.000
Bolu	2.250	525.000
Bursa	3000	700.000
Elazığ	2928	375.000
Kırklareli	2.080	500.000
Samsun	9.746	2.000.000
Toplam	22.104	4.424.000

AB de Organik Yumurta Üretimi

Çizelge-4 (Windhorst H.-W. Organic egg production)

Ülkesi	Üretim (Milyon Adet)	AB deki üretim içindeki payı (%)
Fransa	352	31,4
İngiltere	200	17,9
Almanya	200	17,9
Danimarka	179	16,0
Avusturya	50	4,5
İtalya	38	3,4
İsveç	35	3,1
Hollanda	30	2,7
İspanya	14	1,2
Finlandiya	11	1,0
Belçika	10	0,9
Yunanistan	1	0,0
Toplam	1,120	100,0

AB de organik yumurta üretimi: Fransa, İngiltere, Almanya ve Danimarka başta gelmektedir. AB de üretilen tüm organik yumurtanın %31,4 ü Fransa'da %17,9 İngiltere'de %17,9 Almanya'da, %16 sı Danimarka'da üretilmektedir. AB ülkelerinde organik yumurta üretimi son yıllarda artış göstermiştir. AB ülkelerinde yumurta üretimi son 10 yılda %12,2 artmıştır. AB ülkelerinde yapılan bir araştırmaya göre 2003 yılında toplam 96,4 milyar adet organik yumurta üretilmiştir. Yine 2003 yılında Hollanda yumurta üretiminde büyük bir artış göstererek en yüksek seviyesine ulaşmıştır. AB ülkeleri içinde Almanya organik yumurta ithalatında, Hollanda ise organik yumurta ihracatında başta gelmektedir. Organik yumurta üretiminde AB ülkeleri içinde Fransa ve İngiltere Almanya, Danimarka, Avusturya başta gelmektedir. Fakat yinede organik yumurta ticareti fazla ses getirmemektedir. Almanya'da son yıllarda organik üretimde bir artış görülmektedir. Ama hala bazı sorunlar vardır. Örneğin fiyatlar hala tüketiciye fazla gelmektedir. Pahalıdır. AB ülkelerinde toplam organik yumurta üretiminin %52 sinden fazlası ihraç edilmektedir. AB ülkelerinde toplam organik yumurta tüketiminin %58 i de ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Almanya üretiminin %41 ni diğer AB ülkelerine ihraç etmektedir. Organik yumurta üretiminde başta gelen 4 ülke yani Fransa, İngiltere, Almanya, Danimarka toplam AB ülkeleri üretiminin %85 ni üretmektedir. Kuzey Avrupa ülkelerinde Danimarka hariç organik yumurta üretimi de tüketimi de azdır. AB ülkeleri toplam organik yumurta tüketiminin %70 ni, tüketim listesinin başındaki 3 ülke yani Fransa, Almanya, İngiltere halkı tüketmektedir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Ülkemizdeki Araştırmalar: Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsünde Kamil KÜÇÜKYILMAZ ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışma materyalini 23 haftalık yaşta 416 adet beyaz yumurtacı ve 416 adet kahverengi yumurtacı olmak üzere toplam 832 adet yumurtacı tavuk oluşturmuştur. Bu iki genotip hem organik şartlarda hem de konvansiyonel olarak kafes şartlarında yetiştirilmesinin yumurtanın kısımları, protein oranı, kolesterol miktarı ile yağ asitleri kompozisyonu üzerine etkileri incelenmiştir. Deneme 2 farklı yetiştirme sistemi konvansiyonel ve organik ve 2 farklı genotip beyaz ve kahverengi yumurtacı olmak üzere 2x2 faktöryel deme düzeninde kurulmuştur. (Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Araştırma Proje Raporları 2009)

Araştırma sonunda;

- 1-Yetiştirme sistemi yani konvansiyonel(geleneksek) ve organik yetiştirmenin yumurta akı, sarı ve kabuk oranına etkisi $P < 0.05$ önemli bulunmuştur.
- 2-organik sistem beyaz yumurtacıların yumurtalarında rakamsal olarak protein artışı sağlamıştır.
- 3-organik ve konvansiyonel yumurtaların linolenik ve toplam omega-3 yağ asitleri ile omega 6/omega-3 arasında fark $P < 0.05$ önemli bulunmuştur.
- 4-yetiştirme sistemi ile genotipin yumurta sarısı ve kolesterol konsantrasyonu üzerine etkisinin bulunmadığı bildirilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER:

Organik tavukçuluğun halen ülkemizde çok başlangıç seviyesinde bulunmasının nedenleri, bilgi noksanlığı, tecrübesizlik, organik tarımın tanıtımındaki eksiklik, fiyat farkı ve en önemlisi yem teminindeki güçlük olarak gösterilebilir. Türkiye’de cironun %65 i marketlerde, %35 i organik butik mağazalarda, Avrupa’da ise %50 si marketlerde satılmaktadır. AB ülkelerinde %30-35 fiyat farkı normal karşılanmaktadır. Bizde ise bu fark konvansiyonel yumurta fiyatının 4 katına kadar ulaşmaktadır. Bu amaçla öncelikli olarak organik yem üretiminin artırılması, yaygınlaştırılması ve organik tarımın tanıtılması ve organik semt pazarlarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR:

- 1-<http://www.tarim.gov.tr/> üretim/ organik tarım/ organik tarım istatistikleri
- 2-<http://www.tarim.gov.tr/> üretim/hayvansal üretim/tavukçuluk
- 3-Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik. 10 Haziran 2005 tarih ve 25.841 sayılı Resmi Gazete
- 4-Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Araştırma Proje Raporları 2009
- 5-Windhorst H.-W. Organic egg production and marketing in the EU: World’s Poultry Science Journal ,Vol.61 September 2005